

Iwona Kiniorska

Funkcja turystyczna miast województwa świętokrzyskiego

Ekonomiczne Problemy Usług nr 86, 125-136

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

IWONA KINIORSKA

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

FUNKCJA TURYSTYCZNA MIAST WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Wprowadzenie

Turystyka i szeroko rozumiana rekreacja staje się współcześnie ważnym motorem wzrostu i rozwoju miast. Przykładem takiego rozumowania jest koncepcja miasta jako maszyny rozrywki (*city as an entertainment machine*) Terry N. Clarka¹. Dlatego też jednym z częściej podejmowanych tematów badawczych jest rola turystyki w aktywizacji społeczno-gospodarczej miast. Geografowie, podobnie jak planiści, traktują funkcję turystyczną jako jeden z ważniejszych czynników decydujących o przemianach funkcjonalno-fizjonomicznych miast, zwłaszcza w ich śródmieściach². Funkcję turystyczną rozumiane jest jako jedną z funkcji usługowych, której istota polega na świadczeniu usług turystycznych, przy czym pojęcie usług turystycznych rozumiane jest jako czynności służące zaspokojeniu materialnych i niematerialnych potrzeb turystycznych

---

¹ M. Derek, A. Kowalczyk, P. Swianiewicz, *Wpływ turystyki na sytuację finansową i rozwój miast w Polsce (na przykładzie miast średniej wielkości)*, Prace i Studia Geograficzne, t. 35, Warszawa 2005, s. 199.

² A. Kowalczyk, *Nowe formy turystyki miejskiej*, Prace i Studia Geograficzne, t. 35, Warszawa 2005, s. 155.

człowieka³. Pod szeroko ujmowanym pojęciem „turystyka na obszarach miejskich” można rozumieć: wszystkie formy turystyki, które mają miejsce na terenach miejskich, formy turystyki związane z walorami i zagospodarowaniem turystycznym występującymi na obszarach miejskich, turystykę, której celem jest odwiedzanie i poznawanie miasta jako dziedzictwa kulturowego i uznawanego za niepodzielny element przestrzeni turystycznej⁴.

Głównym celem opracowania jest określenie stopnia rozwoju funkcji turystycznej pełnionej przez miasta województwa świętokrzyskiego. Przedmiotem badań jest 31 miast województwa świętokrzyskiego. Realizację celu oparto na danych statystycznych pozyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w grupie „turystyka” w latach 2000–2009. Pomimo wad statystyki turystyki prowadzonej przez GUS, zaletą jest jej kompleksowość jako źródła informacji o ruchu i bazie noclegowej w Polsce. Do określenia stopnia rozwoju funkcji turystycznej miast wykorzystano popularne wskaźniki, w tym: wskaźnik nasycenia bazą turystyczną (wyrażający liczbę miejsc noclegowych na 1 km² powierzchni całkowitej), wskaźnik Deferta nazywany wskaźnikiem funkcji turystycznej (wyrażający liczbę turystów korzystających z noclegów na 1 km² powierzchni całkowitej) oraz wskaźnik Schneidera nazywany wskaźnikiem intensywności ruchu turystycznego (wyrażający liczbę turystów korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców stałych).

1. Ruch turystyczny

Turystyka i wypoczynek mogą mieć dla gospodarki miejskiej znaczenie podstawowe, uzupełniające lub marginalne. O roli, jaką odgrywają w systemie gospodarki lokalnej, decydują nie tylko walory turystyczne oraz wielkość zagospodarowania i ruchu turystycznego, ale również wielkość miast⁵. Województwo świętokrzyskie wraz z województwami: lubelskim i podkarpackim stanowi najslabiej zurbanizowany region w Polsce. W analizowanych latach 2000–2009

---

³ K. Dwucet, S. Pytel, M. Tkocz, *Funkcje turystyczne miast przemysłowych na przykładzie zespołu miejskiego konurbacji katowickiej*, w: *Funkcja turystyczna miast*, red. I. Jażdżewski, XXI Konwersatorium Wiedzy o Mieście, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2008, s. 58.

⁴ A. Kowalczyk, *Nowe formy...*, s. 157.

⁵ M. Derek, A. Kowalczyk, P. Swianiewicz, *Wpływ turystyki na sytuację...*, s. 201.

zaludnienie miast zmniejszyło się z 596, 8 tys. do 573,7 tys. czyli o 3,9%. Biorąc pod uwagę strukturę wielkościową, spadek zaludnienia odnotowano we wszystkich przedziałach wielkościowych, poza miastami liczącymi poniżej 5 tys. mieszkańców, w wyniku przesunięcia w hierarchii wielkościowej do grupy najniższej ośrodków liczących od 5 do 10 tys. mieszkańców. Struktura osadnicza cechowała się dominacją miast liczących poniżej 5 tys. mieszkańców. W roku 2000 zdecydowanie przeważały miasta najmniejsze (37,9% ogółu miast) – skupiły one zaledwie 5,1% ogółu ludności. W latach 2000–2009 nastąpił wzrost liczby ośrodków najmniejszych z 37,9% do 45,2% (tab. 1). Przyjmując za kryterium wskaźnik dynamiki zaludnienia w miastach województwa świętokrzyskiego, wyróżniono dwa typy ośrodków: stagnujące, w których wskaźnik dynamiki mieścił się w przedziale od 96,0 do 101,9 oraz regresywne, w których wskaźnik dynamiki był niższy niż 95,9. W grupie regresywnej znalazło się 17 miast, jedynie w jednym mieście odnotowano wzrost zaludnienia.

Tabela 1

Struktura wielkościowa miast województwa świętokrzyskiego w latach
2000–2009

Klasy wielkościowe	2000				2009			
	miasta		ludność		miasta		ludność	
	liczba	udział %	liczba tys.	udział %	liczba	udział %	liczba tys.	udział %
poniżej 5 tys.	11	37,9	30 477	5,1	14	45,2	39 536	6,8
5–10 tys.	7	24,2	49 225	8,3	6	19,5	41 933	7,3
10–50 tys.	7	24,2	121 260	20,3	8	25,7	163 092	28,5
50–150 tys.	3	10,3	182 376	30,5	2	6,4	124 330	21,7
powyżej 150 tys.	1	3,4	213 469	35,8	1	3,2	204 835	35,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Ukształtowana struktura wielkościowa miast badanego obszaru jest skutkiem uwarunkowań historycznych. Także znaczący udział rolnictwa w strukturze gospodarczej i warunki naturalne regionu nie sprzyjały tworzeniu miast

średnich i dużych⁶. Badania prowadzone przez R. Krzysztofika wskazały, że w ciągu ostatniego 27-lecia województwo świętokrzyskie cechowało się największym przyrostem nowych miast (wzrost o ponad 30%). Wszystkie nowo powstałe miasta miały już niegdyś prawa miejskie. W każdym przypadku ich pierwotne przywileje zostały utracone w 1869 roku. Bezpośrednim czynnikiem miastotwórczym był przemysł – z nim należy wiązać przywrócenie praw miejskich dla Połańca i Ożarowa, oraz sąsiedztwo większych ośrodków miejskich. Z rynkami pracy większych miast regionu należy wiązać powstanie: Daleszyc, Koprzywnicy, Osieka, Wąchocka. Miejscowości te mają wyraźnie usługowo-satelitarny charakter⁷. Miasta w województwie świętokrzyskim były preindustrializowane; wielokrotnie podkreślano miastotwórczą rolę przemysłu. Obecnie władze miast podejmują działania mające na celu waloryzację i podniesienie poziomu topografii urbanistycznej, wypromowanie funkcji turystycznej w oparciu o posiadane walory historyczne i przyrodnicze.

Potencjał siły roboczej w postaci liczby pracujących jest jednym z czynników determinujących rozwój danego ośrodka miejskiego⁸. Natomiast postępująca tercjalizacja gospodarki spowodowała, że w badanym okresie dominował sektor usługowy. W okresie transformacji rozwój działalności gospodarczej doprowadził także do pojawienia się nowych prywatnych inwestorów, również przekształcenia społeczno-gospodarcze przyczyniły się do rozwoju turystyki. Jednak strategię rozwoju poszczególnych województw zbyt często upatrują szansę gospodarcze w rozwoju sektora turystycznego. W analizie pracujących w gospodarce narodowej (według sekcji PKD 2007) uwzględniono sekcję „zakwaterowanie i gastronomia”. Dane te są reprezentatywne tylko dla dwóch elementów zagospodarowania turystycznego. W latach 2000–2009 na 31 badanych miast jedynie w 18 ośrodkach zanotowano pracujących w sekcji „zakwaterowanie i gastronomia” (tabela 2).

---

⁶ I. Kiniorska, *Procesy ludnościowe w miastach województwa świętokrzyskiego*, w: *Człowiek w przestrzeni zurbanizowanej*, red. M. Soja, A. Zborowski, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2011, s. 28.

⁷ R. Krzysztofik, *Nowe miasta w Polsce w latach 1980–2007. Geneza i mechanizmy rozwoju. Próba typologii*, Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, Sosnowiec, 2006, s. 35

⁸ E. Zuzañska-Żyśko, *Małe miasta w okresie transformacji. Studium w regionie śląskim*, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, 2006, s. 127.

Tabela 2

Pracujący w sekcji zakwaterowanie i gastronomia (według klasyfikacji PKD 2007) w wybranych miastach województwa świętokrzyskiego w latach 2000–2009.

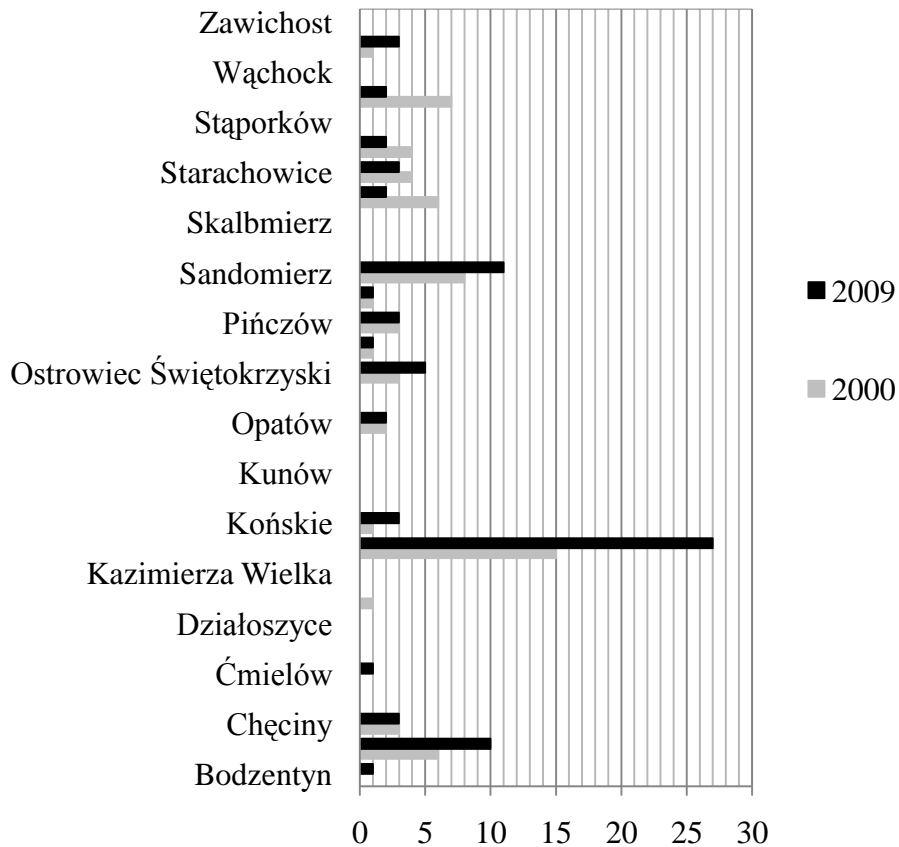
Miasta	Udział pracujących w sekcji zakwaterowanie i gastronomia w stosunku do ogółu pracujących	
	2000	2009
Bodzentyn	0	0,5
Busko Zdrój	0,5	1,2
Chęciny	1,3	7,9
Jędrzejów	0,3	0,7
Kielce	1,1	1,3
Końskie	0,4	0,6
Opatów	0,4	0,2
Ostrowiec Świętokrzyski	0,8	0,8
Ożarów	0,0	0,1
Pińczów	0,0	0,9
Połaniec	0,0	0,9
Sandomierz	0,3	1,1
Skarżysko Kamienna	0,3	5,7
Starachowice	0,5	0,7
Staszów	0,2	1,3
Suchedniów	1,6	1,6
Włoszczowa	3,6	0,6
Zawichost	3,2	0,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych statystycznych z Urzędu Statystycznego w Kielcach.

W 12 miastach zarejestrowano wzrost, w pozostałych spadek lub stagnację. Największy udział pracujących w analizowanej sekcji zanotowano w: Chęcinach (7,9%) oraz Skarżysku Kamiennej (5,7%).

Powyższe dane mogą sygnalizować, że turystyka nie odgrywa istotnej roli w strukturze funkcjonalnej miast województwa świętokrzyskiego, jednak dalsza analiza w oparciu o inne dane statystyczne pozwoliła wskazać określone tendencje charakteryzujące badane zjawisko. Funkcje turystyczne miast można badać, opierając się na danych bezwzględnych, jak również na powszechnie przyjętych wskaźnikach. Liczba obiektów turystycznych w miastach województwa świętokrzyskiego w latach 2000–2009 zwiększyła się z 66 do 80. Rozkład wzrostu wskazał na dominację jedynie pięciu miast (Kielce, Busko Zdrój, San-

domierz, Ostrowiec Świętokrzyski, Włoszczowa). Największe zmiany *in minus* można zauważyć w czterech miejscowościach (Suchedniów, Staszów, Starachowice, Skarżysko Kamienna) – (rysunek 1).

Rys. 1. Liczba obiektów noclegowych w miastach województwa świętokrzyskiego w latach 2000–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 3

Zestawienie wskaźników charakteryzujących zjawiska turystyczne w miastach województwa świętokrzyskiego w roku 2000

Lp.	Jednostka terytorialna	2000		
		wskaźnik nasycenia bazą turystyczną	wskaźnik Deferta	wskaźnik Scheidera
1	Bodzentyn	0,00	0,00	0,00
2	Busko-Zdrój	0,50	504,42	341,40
3	Chęciny	0,21	395,29	1 279,54
4	Chmielnik	0,00	0,00	0,00
5	Ćmielów	0,00	0,00	0,00
6	Działoszyce	0,00	0,00	0,00
7	Jędrzejów	0,08	55,92	38,96
8	Kazimierza Wielka	0,00	0,00	0,00
9	Kielce	0,14	682,49	348,49
10	Końskie	0,06	83,67	70,23
11	Kunów	0,00	0,00	0,00
12	Małogoszcz	0,00	0,00	0,00
13	Opatów	0,22	153,22	197,59
14	Osiek	0,00	0,00	0,00
15	Ostrowiec Świętokrzyski	0,06	266,00	163,58
16	Ozarów	0,13	36,63	56,85
17	Pińczów	0,21	265,00	302,86
18	Połaniec	0,06	109,59	214,56
19	Sandomierz	0,28	191,21	214,46
20	Sędziszów	0,00	0,00	0,00
21	Skalbmierz	0,00	0,00	0,00
22	Skarżysko-Kamienna	0,09	42,52	53,44
23	Starachowice	0,13	337,53	196,27
24	Staszów	0,14	194,10	353,49
25	Stąporków	0,00	0,00	0,00
26	Suchedniów	0,12	22,97	148,85
27	Wąchock	0,00	0,00	0,00
28	Włoszczowa	0,03	14,90	41,27
29	Zawichost	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wiele miast położonych na obszarze województwa świętokrzyskiego, mimo posiadanych walorów przyrodniczych i kulturowych, nie rozwinęło dostatecznie funkcji turystycznej. Badany obszar cechuje się niskim poziomem nasycenia bazą turystyczną. Najwyższą wartość wskaźnika w omawianych latach

zarejestrowano w Busku Zdroju. Miasto to jest ośrodkiem uzdrowiskowym, który posiada rzadko spotykany w Europie mikroklimat (tabela 3). Bardzo szeroka oferta lecznicza, dobra infrastruktura rekreacyjna i 170-letnia tradycja lecznictwa uzdrowiskowego plasują Busko Zdrój na czele polskich kurortów uzdrowiskowych. Każdego roku miasto odwiedzane jest przez około 40 tys. kuracjuszy z kraju i z zagranicy⁹. W siedmiu miastach zanotowano wzrost gęstości bazy turystycznej – głównie w ośrodkach, które dominują w strukturze nasycenia w obiekty noclegowe. Poziom rozwoju usług noclegowych w miastach województwa świętokrzyskiego jest bardzo niski. Najlepiej sytuacja przedstawia się w stolicy województwa oraz Busku Zdroju. Zdecydowanie niedoinwestowane w tej dziedzinie są miasta położone w północnej części województwa, w których produkt turystyczny związany jest z dziedzictwem przemysłowym. Takie miasta, jak Ostrowiec Świętokrzyski czy Starachowice są słabo wyposażone w bazę noclegową.

W latach 2000–2009 liczba osób korzystających z noclegów okresie od stycznia do grudnia w miastach województwa świętokrzyskiego zwiększyła się z 134 400 do 252 546 osób, czyli o 88%. Największy przyrost zanotowano w Busku Zdroju i Sandomierzu. Królewskie miasto Sandomierz jest ośrodkiem bardzo sprawnie promowanym, między innymi poprzez profesjonalnie opracowaną stronę internetową, serial telewizyjny. Słynie z wielu obiektów zabytkowych (Brama Opatowska, doskonale zachowany średniowieczny układ urbanistyczny). Poza walorami kulturowymi warto podkreślić walory przyrodnicze, w tym rezerwat przyrody Gór Pieprzowych należących do najstarszych gór w Polsce. Specyfika tego miejsca czyni miasto niezwykle atrakcyjnym turystycznie. W roku 2000 wskaźnik Schneidera wskazał na dominację pięciu miast. W roku 2009 największy wzrost wskaźnika intensywności turystycznej zanotowano w miastach: Busko Zdrój, Chęciny, Kielce, Końskie, Ożarów, Połaniec, Sandomierz, Suchedniów i Włoszczowa (tabela 4). Z kolei spadek nastąpił w następujących miastach: Jędrzejów, Pińczów, Ostrowiec Świętokrzyski, Staszów. Podobne tendencje odnotowano w rozkładzie wskaźnika funkcji turystycznej Deferta. Powyższe dane wyraźnie wskazują, że ruch turystyczny skupia się jedynie w kilku miastach województwa świętokrzyskiego, natomiast

---

⁹ E. Pałka, G. Lebek, *Turystyka uzdrowiskowa szansą rozwoju obszarów wiejskich*, w: *Turystyka szansą rozwoju obszarów wiejskich*, red. I. Kiniorska, E. Pałka, Instytut Geografii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach, Polskie Towarzystwo Geograficzne, Kielce 2010, s. 25.

pozostałe tracą na znaczeniu lub nie odgrywają istotnej roli w rozwoju turystyki.

Tabela 4

Zestawienie wskaźników charakteryzujących zjawiska turystyczne w miastach województwa świętokrzyskiego w roku 2009

Lp.	Jednostka terytorialna	2009		
		wskaźnik nasycenia bazą turystyczną	wskaźnik Deferta	wskaźnik Scheidera
1	Bodzentyn	0,13	179,25	638,47
2	Busko-Zdrój	0,83	2 452,83	1 746,62
3	Chęciny	0,21	1 195,93	3 925,67
4	Chmielnik	0,00	0,00	0,00
5	Ćmielów	0,07	13,64	59,89
6	Daleszyce	0,00	0,00	0,00
7	Działoszyce	0,00	0,00	0,00
8	Jędrzejów	0,00	0,00	0,00
9	Kazimierza Wielka	0,00	0,00	0,00
10	Kielce	0,25	999,24	536,61
11	Końskie	0,17	327,44	293,10
12	Koprzywnica	0,00	0,00	0,00
13	Kunów	0,00	0,00	0,00
14	Małogoszcz	0,00	0,00	0,00
15	Opatów	0,22	144,11	193,64
16	Osiek	0,00	0,00	0,00
17	Ostrowiec Świętokrzyski	0,11	208,59	132,43
18	Ożarów	0,13	163,38	279,33
19	Pińczów	0,21	238,50	291,85
20	Połaniec	0,06	398,82	820,23
21	Sandomierz	0,38	1 075,66	1 266,97
22	Sędziszów	0,00	0,00	0,00
23	Skalbmierz	0,00	0,00	0,00
24	Skarżysko-Kamienna	0,03	95,17	127,18
25	Starachowice	0,09	595,81	367,54
26	Staszów	0,07	139,48	247,75
27	Stąporków	0,00	0,00	0,00
28	Suchedniów	0,03	80,83	557,66
29	Wąchock	0,00	0,00	0,00
30	Włoszczowa	0,10	54,97	154,11
31	Zawichost	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

2. Formy turystyki

Miasta w przestrzeni turystycznej mogą generować ruch turystyczny lub pełnić znaczenie tranzytowe. Zatem turystyka na obszarach miejskich będzie obejmowała wiele form turystyki, m.in.: kulturową, biznesową, kulturalno-rozrywkową, handlową, religijną oraz sportowo-rekreacyjną¹⁰. Jak pokazują badania prowadzone przez T. Jędrasiaka¹¹, w Polsce zagraniczna turystyka przyjazdowa jest głównie turystyką miejską, która jest nierozłącznie związana z turystyką kulturową. Kulturowa turystyka miejska obejmuje: zwiedzanie miast, tj. obiektów zabytkowych (świeckich, sakralnych, architektury przemysłowej, muzeów, galerii), uczestniczenie w imprezach o charakterze kulturalno-rozrywkowym, turystykę sentymentalną, pielgrzymkową, poznanie kuchni polskiej. W województwie świętokrzyskim najliczniej turyści przyjeżdżają do Kielc, Sandomierza, Buska Zdrój. Znaczącym walorem jest zalesienie obszaru regionu Gór Świętokrzyskich. Lasy wykazują w swym składzie podobieństwo do dolnego piętra leśnego w Beskidach, występują bory sosnowe, lasy jodłowe z domieszką buka, lokalnie pojawiają się modrzew i cis. Jednak brakuje sprawnych działań marketingowych w celu odpowiedniej promocji regionu, np. katalogów skierowanych do różnych segmentów rynku, profesjonalnie przygotowanych stron internetowych, folderów, broszur mających na celu zwiększenie ruchu turystycznego. Region kielecki to jeden z najbardziej uprzemysłowionych terenów dawnej Rzeczypospolitej Polskiej. Najstarszym zabytkiem są Krzemionki Opatowskie – neolityczne kopalnie krzemienia odkryte w 1922 roku. W regionie świętokrzyskim znajdują się również liczne stanowiska dymarskie z czasów rzymskich. Turystyka dziedzictwa przemysłowego jest turystyką o charakterze poznawczym oraz kształcącym i może odegrać doniosłą rolę w edukacji kulturowej, pogłębić świadomość kulturową społeczeństwa w zakresie znajomości tych obiektów, ich wartości kulturowej i dawnych technologii. W województwie świętokrzyskim zasoby dóbr dziedzictwa przemysłowego obejmują 290 obiektów, w rejestrze zabytków znajdują się 82 obiekty¹². Zabytki

---

¹⁰ K. Dwucet, S. Pytel, M. Tkocz, *Funkcje turystyczne miast...*, s. 63.

¹¹ T. Jędrasiak, *Turystyka kulturowa*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008, s. 47.

¹² E. Nowak, *Dziedzictwo przemysłowe kielecczyny*, w: *Tradycje i współczesność działalności przemysłowej na terenie Staropolskiego Okręgu Przemysłowego*, red. E. Nowak, Nauki

techniki i architektury przemysłowej coraz częściej znajdują się w sferze zainteresowań turystów. Już nie tylko specjaliści zwiedzający historyczne obiekty, ale również turyści chcą poznać szeroko rozumiane dziedzictwo kulturowe (z dziedzictwem techniki, architektury i kultury przemysłowej)¹³. W województwie występuje wiele zabytków kultury sakralnej. W Wąchocku znajduje się najstarszy zespół klasztorny Cystersów, w Kielcach natomiast – Pałac Biskupi będący dawną siedzibą biskupów krakowskich z XVII wieku z bazyliką katedralną pw. Wniebowzięcia NMP. Obok wymienionych walorów duże znaczenie mają również imprezy odbywające się corocznie w regionie, między innymi: Harcerski Festiwal Kultury, „Dymarki Świętokrzyskie”, Świętokrzyskie Dni Kupały, cykl imprez historyczno-kulturalnych odbywających się na zamku w Chęcinach. Wpływ na rozwój funkcji turystycznej może mieć także turystyka targowa (wystawowa) powiązana z cyklem imprez odbywających się w Kieleckim Centrum Targowym.

Opracowanie nie wyczerpuje wszystkich zagadnień związanych z badaniem funkcji turystycznej miast. Należy pamiętać, że rozwój turystyki danego obszaru sprzyja generowaniu dochodu. Miasta istnieją od dawna i mają swoją historię, a proces ich rozwoju przestrzennego jest właściwie nieustanną modernizacją istniejących struktur i wypełnianych przez te struktury funkcji. W województwie świętokrzyskim funkcja turystyczna miast ma charakter uzupełniający. Wskazanie walorów turystycznych obszaru pokazuje jak duży istnieje potencjał rozwojowy, jednak przy ogromnych brakach w zagospodarowaniu i promocji regionu. Niepokoi fakt, że niektóre miasta tracą na znaczeniu w rozwoju funkcji turystycznej. Wy tłumaczyć można to tym, że ośrodki kierują swoją uwagę na rozwój innych form działalności usługowej. Rozwój funkcji turystycznej napotyka na wiele barier, a do najważniejszych z nich można zaliczyć: niedostatek odpowiedniej infrastruktury turystycznej, słabą dostępność komunikacyjną, nie w pełni wykorzystane walory turystyczne obszaru. Bariery jest także słaba promocja i zagospodarowanie miast powiązanych z turystyką dziedzictwa przemysłowego. Ośrodkami przyciągającymi turystów są miasta sku-

---

Geograficzne w Badaniach Regionalnych, t. VI, Instytut Geografii Akademii Świętokrzyskiej im. J. Kochanowskiego, Kielce 2007, s. 67.

¹³ A. Szajnowska-Wysocka, *Postindustrialne dziedzictwo kultury materialnej (na przykładzie Górnego Śląska)*, w: *Czas i przestrzeń w naukach geograficznych. Wybrane problemy geografii historycznej*, red. M. Kulesza, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2008, s. 135.

piające wiele walorów przyrodniczych i kulturowych, a także słynące z wielu imprez kulturalno-rozrywkowych (Kielce, Sandomierz, Busko Zdrój).

TOURIST FUNCTION OF TOWNS AND CITIES OF THE ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODESHIP

Summary

A town in tourist space may be a centre that generates tourist activity or a transit place. Therefore, urban tourism will include multiple forms, e.g. cultural, business, cultural and entertainment, trade, religious, or sport and recreation tourisms. When the above statement is applied to the Świętokrzyskie Voivodeship's towns, the following question may arise: what do towns offer in order to attract tourists and encourage them to visit these places? With all the region's natural and tourist attractions it lacks promotion and proper development. It is worth mentioning that development of tourist function, when numerous towns of the voivodeship are de-industrialized, may stimulate recovery of these locations unless their tourist infrastructure is improved.

Translated by Sebastian Dudek